

A Nyírpalota Társaság egy olyan társadalmi összefogás, amely működése során számba veszi, hogy:

az egyes közösségek, intézmények mit csinálnak, milyen lakóhelyi jelentőségű közösségi programokat, tevékenységeket folytatnak ebben a városrészben;

az itt élő polgároknak milyen lakóhelyi társadalmi-közösségi szükségleteik vannak – ezeket nevezzük ügyeknek –, amelyeket közösségi módon lehetne/ kellene kezelni

ezeknek a szükségleteknek, ügyeknek *vannak-e helyben „gazdái”, adekvát alakítói*, akik azok megoldásával foglalkoznak; ha nincsenek ilyenek, *kik lehetnének* azok (mely intézmények, közösségek), vagy azokhoz esetleg új szerveződések létrehozása szükséges.

A Társaság tehát, elsősorban nem új, önálló cselekvéseket kíván indítani; hanem a városrészben létező cselekvő erőket megkeresve, összefogva, igyekszik a helyi közösséget érintő ügyeket ajánlani, vagy *kieszköztetni azok ellátását, megoldását, napirendre tűzését*: fórumokkal, a társadalmi párbeszéd helyi megszervezésével, kapcsolatteremtéssel, lobbizással, ügyek-szervezetek összekötésével, összefogások megteremtésével, a közfigyelem ráirányításával, azzal, hogy elemzően megtárgyalja azokat.

Az egyes problémák tárgyalásának, kezelésének lehetséges menete:

szakértők meghívása, „hivatalból illetékes” szervezet-intézmény megszólítása; önmagunk megvitatjuk a kérdést, lehetséges kapcsolatok-példák bemutatása máshonnan – hasonló ügyekben, felhívás közzététele a nyilvánosságban, adatgyűjtés, a témában (előre-utólag) tárgyalások kezdeményezése, utánanézni ügyeknek, kutatómunka.

Az eddig megfogalmazódó, lehetséges lakótelepi szintű „ügyek”:

- Fiatalok
- Játszótér – parkok – kiserdő
- Lakóházak felújítása
- A lakótelepi közbiztonság és annak fejlesztése
- Közösségi tér – kávé-/teaház folyamatos és közösségi működtetése
- Szelektív hulladékgyűjtés lakótelepi megszervezése
- Szomszédsági programok szervezése
- Helyi nyilvánosság szélesítése, fejlesztése
- Könyvtár – könyvtárügy fejlesztése Újpalotán
- A lakótelepet érintő önkormányzati döntések-határozatok előzetes megvitatása, véleményezése
- Idősek, nyugdíjasok a lakótelepen

A Nyírpalota Társaság rendszeres műhelytalálkozóit háromheteente tartja, ezt időszakonként nyilvános fórumok egészítik ki.

A MAGYAR MŰVELŐDÉSI INTÉZET FALUKUTATÓ TÁBORA

Kocs, 2003. augusztus

Kutsche, coche, cochio, coach, kocz, kocija, goetse, kusk – német, francia, olasz, angol, lengyel, szlovák, flamand és svéd szavak formázzák a Komárom-Esztergom megyei Kocs falu nevét – valamennyi szó könnyen futó kocsit (hintót) jelent. A nyelvészek és a történészek úgy vélik, hogy nem véletlen hasonlóságról van szó. A kocsi, mit a magyar nyelvben eleinte kocsi-szekérnek neveztek, kocsi illetőségű iparosok remeke volt. A középkorban Kocson haladt keresztül a Magyarországról Északi-Itáliába tartó Mészárosok útja. Buda és Bécs között Mátyás király is erre utazott, és Kocson volt postakocsijának második állomása – Budától 85, Bécstől 175 mérföldre.¹ Tán a kocsi állomásnak is köszönhető, hogy (a hagyományok szerint) a nagy király a kocsi mesterek készítette könnyű kocsi-szekeret használta. (Az egykori kocsi szekér valóságghú mása a kocsi kocszi-múzeumban látható.)

A szó megmaradt, formálódott, jó hírért vitte a kocsiaknak, de az útnak, amin a kocsi szekeret hajtották, a huszadik századra nyoma veszett. Kogutovicz Manó 1905-ös vármegye-térképén még követhető, merre vezetett az út Kocson keresztül Budára, napjainkban már láthatatlan. A budai út emlékét ma csak a falu belterülete őrzi Budai utca néven, mely utca a református temető mellett vezet a határ felé. A tatai kistérség 2001-ben készített részletes térképén a kocsi Budai utca egy ún. dózerútba torkollik – tehát nem visz sehova sem, járhatatlan. Kőrösi Gábor, Kocs monográfusa írja, hogy a falu határában az

útnak még a nyomvonalát is elszántotta a téesz a huszadik század közepén.

Az újkorban mind inkább iparosodó Tatai medence főútjai elkerülték Kocsot, kezdetben Tata, utóbb Tatabánya városa vált fontos központtá, s e két városon keresztül tart az 1-es út a Duna és Komárom felé. Bécsbe leggyorsabban az M1-es autópályán lehet eljutni – e főútvonalak ma kilenc kilométerre húzódnak a 2655 lakosú Kocstól.

A Kisalföld és a Vértesaljja dombjainak találkozásában lévő falu a kistérség legterebélyesebb községe, több mint 58 négyzetkilométert foglal el, lélekszámát tekintve a második a térség falvai közt. 1960-ban volt a legtöbb lakója (3214), azóta évről-évre fogy a népesség. A hetvenes években még többen születtek, mint ahányan meghaltak, ám a nyolcvanas évek óta csak a pozitív vándorlási különbözet mérsékli a népességszám-csökkenést. Ma kevesebben élnek a faluban, mint másfélszáz esztendeje.

Mi tartja a kocsiakat a huszonegyedik század elején a faluban? A szükség vagy a tradíció? Vagy talán a természeti környezet, a gazdasági adottságok? Talán Kocs még ma is falu a javából, hiszen a statisztika 2001-ben majd egyharmadnyi mezőgazdasági keresőt regisztrált. Ez a kocsi-feltaláló, útja-vesztett, nagyhatárú, gazdálkodós és a huszadik században többször is „megkutatót” falu volt a színhelye a Magyar Művelődési Intézet falukutató táborának 2003-ban. Az egyetemisták részére meghirdetett tábor előkészítésében és vezetésében az Intézet partnere a Pécsi Tudományegyetem Szociológiai és Szociális Tudományok Intézete és a budapesti székhelyű Jelenkutató Intézet volt.

¹ Kőrösi Gábor: Kocs. Múlt és jelen. Kocs, Polgármesteri Hivatal, 2003. 33.l.

Miért éppen Kocsra esett a választás? Nem elsősorban a nevezetes kocsi-szekér, és nem is a kocsi favorizáló (évenként megrendezett) nemzetközi kocsioló verseny, hanem a korábbi jelentős tudományos munkák híre miatt.

Kocs, mint a tatai járás egyik legnépesebb települése, a harmincas években kitüntetett terepe volt az első magyarországi település(vidék)-fejlesztési kísérletnek. *Magyary Zoltán* professzor (1888-1945), a Közigazgatástudományi Intézet igazgatója 1936 nyarán kezdte el munkatársaival a *tatai járás átfogó vizsgálatát*. Mint az 1939-ban megjelent „A közigazgatás és az emberek” című kötetben *Magyary Zoltán* leírta, a kutatásban tisztiorvos, geográfus, szociográfus, etnográfus, mérnök és történész is dolgozott – a nevezetes kemsei falukutató tábor résztvevői közül *Gunda Béla*, *Elek Péter* és *Hilscher Rezső*.

A tatai járási vizsgálat számos kulturális-civilizációs változás alapjául szolgált: megszervezték az (akkoriban) egyetlen nem felekezeti főiskolát, bekötő utak épültek, a járás csaknem valamennyi községében bevezették a villanyt, járási egészségházat és szülőotthont nyitottak, régi műemlékeket restauráltak, cédlakatalógus készült a tatai ipartestületi könyvtár állományáról, helytörténeti gyűjteményt szerveztek², s még sorolhatnánk hosszan a vizsgálat hatására megvalósult fejlesztéseket. A tatai járás minta volt, minta lehetett volna többek között a települések lakói és a közigazgatás viszonyának humanizálására és racionalizálására. A korabeli politikai kurzus nem volt alkalmas az effajta kapcsolatépítésre, de *Magyary Zoltán* és munkatársai követendő példát, mintát, módszert teremtettek, haszonnal járna, ha munkásságukat behatóan tanulmányoznák a mai vidékfejlesztők. A tatai járásban végzett terepmunka megismétlésére két alkalommal vállalkozott egy tudós-csoport; a hetvenes, majd a kilencvenes években zajló (az eredetihez képest szerényebb) felvételeket *Magyary Zoltán* munkatársa és tanítványa, *dr. Kiss István* vezette.

A tatai járás 1936-os vizsgálata nemcsak a településtudomány művelői, hanem a tudományokban kevésbé jártas falukutatók számára is példaszereű.

Akárcsak a *Magyary Zoltán* által vezetett vizsgálat, a 2003-as kocsi falukutatás munkamenete is három szakaszra osztható, e dolgozatban egyelőre kettőtől tudok beszámolni, mert a kocsi falukutatás munkáját még nem fejeztük be.

1. Előkészület

Magyary Zoltán az előzetes adatgyűjtést teszi az első helyre, hogy majdan a terepen "bizalmat keltő tájékozottsággal léphessünk fel"³. A tábor előkészítéséhez az irodalmi-könyvtári tájékozódás és adatgyűjtés mellett egyéb gyakorlatias tennivaló is várt ránk. Mert a tábornak elsősorban helyet (szállást, étkezést) kellett találni. Másodsorban a tábor irányításához hozzáértőket kellett felkérni. Harmadsorban a terepmunkára alkalmas résztvevőket ki kellett válogatni a jelentkező egyetemisták közül.

A falu önkormányzata a képviselőtestület támogató határozata után fogadó-késznek bizonyult: kijelölt szálláshelyünk a kocsi Általános Művelődési központ igazgatása alá tartozó faluház volt, az étkeztetést az iskola konyhája vállalta.

Pálffy Imre polgármester falutérképpel, fotókkal, kiadványokkal segítette a felkészülést, de a legnagyobb ajándék *Fél Edit: Kocs 1936-ban* című könyve volt. Az 1941-es kiadású könyv reprint kiadása 1992-ben jelent meg a kocsi önkormányzat gondozásában. (A kötetből a tábor minden résztvevője kapott egy példányt.) *Fél Edit* etnográfus Kocsról szóló könyve a két világháború közötti magyar néprajz egyik legkiemelkedőbb alkotása. *Fél Edit* *Magyary Zoltán* megbízásából mintegy négy hónapot töltött Kocson, monográfiája önálló könyv formájában, és nem a tatai járási vizsgálat részeként, jelent meg. A falukutatók számára különösen Kocs társadalomrajza figyelemre méltó, a falumunka elsőrendű célja kellene legyen ilyen átfogó társadalomkép megalkotása.

A Kocson való tájékozódásban nagy segítség volt a 2003-ban megjelent Kocs-monográfia, melynek szerzője a kocsi születésű *Kórosi Gábor* (nyugdíjas iskolaigazgató). A könyv egy-két hónappal a tábor megnyitása előtt jelent meg.

Az előkészületekhez tartozott még a megyéről szóló kiadványok és a Központi Statisztikai Hivatal 2001-es községsoros adatainak tanulmányozása. A helyi önkormányzattól kaptunk egy példányt *dr. Kiss István 1993-as tatai járási vizsgálatának* Kocsot elemző fejezetéből, amely a falusi közeletet osztályozó közvéleménykutató részt is tartalmazott. A KSH-adatok értelmezésében viszonyítási keretként használtuk a pécsi egyetem és Jelenkutató Intézet 2001-es falukutató táborának kérdőíves adatállományát, amely a Kocccsal közigazgatásilag határos Környén készült.

A falukutató egyetemisták irányítását, segítségét *Juhász Pál* közgazdász-szociológus, *Marelyn Kiss József* történész-szociológus (Jelenkutató Intézet), *Németh Bea* pedagógiai szakértő, *Órszigethy Erzsébet* szociográfus (a pécsi egyetem oktatója és képviselője) és *Tóth László* jogász-szociológus vállalta – mindahányan elhivatott falukutatók.

A résztvevő húsz egyetemista zöme Pécsen szociológus-hallgató (a pécsi egyetem anyagilag is támogatta a tábor), a többiek a fővárosban, *Debrecenben* és *Jászbérenyben* egyetemi ill. főiskolai hallgatók. Közülük néhány már jártasak voltak a terepmunkában, jobbra kérdőíves felvételekben (pl. közvéleménykutató) vettek részt. A egyik debreceni hallgató néprajzi gyűjtésekben szerzett gyakorlatot. A társaság tehát vegyes volt, a hallgatók egymástól is tanulhattak, és nemcsak a falu hatott újdonságként, hanem a kutatótársak is. Még a pécsiek sem ismerték mind egymást, hiszen felerészben nappalis, felerészben levelezős hallgatók voltak.

2. A felvétel

Magyary kutatási módszertanában a második helyen a terepmunka, a felvétel szerepel. A kocsi táborban az élet a helyfoglalással kezdődött, 2003. augusztus 21-én. Azaz, hogy pontosabbak legyünk, a "nem-hivatalos" tábor egy nappal előbb kezdődött; *Kerékvártó Éva*, az Általános Művelődési Központ igazgatója invitálására az első hallgatók már augusztus 20-án megérkeztek – a zenés, műsoros, lacikonyhás, tűzijátékos falunapra. A tóparti mulatság hozta az első ismeretségeket, sőt, az egyik hallgató szülőhelyéről való lányokkal is találkozott, akik néhány éve költöztek Kocsra.

A falukutató csapat 21-én délután vált teljessé, amikor is mindenki elfoglalta a faluház szakköri helyeiben felállított tábortábori ágyakat. (A körzet országgyűlési képviselője „szerzte” az ágyakat a tatai laktanyából.) A hálószobák az impozáns, 10 éve

² *Andrássy Mária*: Diagnózis és terápia. (Magyary Zoltán társadalomszervező tevékenysége.) In: *Diagnózis és terápia. I./Szociográfiai munkafüzetek/ Országos Közművelődési Központ. Bp., 1986. 5-24 l.*

³ *Im. Andrássy*

épült faluház galériájáról nyíltak, ennek köszönhetően a házban zajló közélet mindennapos tanúi lehettünk. (Gyerekfoglalkozások, zenegép, csocsó, biliárd és persze a büfé, ahol a helyi fiatalokkal egy-kettőre barátságot kötöttek hallgatónk.) Szabó Andrásné, a faluház vezetője apró-cseprő ügyeinkben mindig hasznos tanácsokkal, ötletekkel szolgált. A faluról szóló hivatalos és félhivatalos információk összegyűjtésében a legtöbb segítséget a polgármesteri hivatalban kaptuk, elsősorban a község készségi jegyzőjétől, Szabó Ferencétől.

A tábornyitáson a polgármester, az ÁMK-igazgató, a tatai Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság titkára és a Kocs-monográfia szerzője mutatta be a falut és a térséget.

A faluban és térségben való eligazodást igyekeztünk könnyíteni a tábor ún. szakmai programjaival. A tatai kistérségről és a tatai medence környezetvédő szervezetéről, az Által-ér Szövetség elnöke (egyúttal országgyűlési képviselő), Tóth András, a tatai medence térszerkezetéről, etnikai, vallási tagoltságáról, történetének sokrétűségéről Tatabánya főépítész, Tóth Ferenc tartott előadást. A Magyary Zoltán Népfőiskolai Társaság történetét, működését Keresztesi József, a Társaság titkára ismertette, Magyary Zoltán munkásságáról és a harmincas évek szellemi életének szereplőiről a pécsi egyetem professzora, Nagy Endre beszélt a hallgatóknak.

A kérdőívekről

A terepmunka a korábbi falukutató táborokban már bevált kérdőívek kitöltésével kezdődött. A kérdőív kizárólagos célja nem extra adatok begyűjtése volt, a kérdések füzere elsősorban az ismerkedést próbálta megkönnyíteni. Reméltük, hogy a kérdőív bátorrá teszi a kölcsönöz a terepmunkában és a falusi beszélgetésben járatlan hallgatóknak, egyúttal arra is készíti (kötelez), hogy merjenek idegen helyre becsöngetni, ismeretlen emberekkel beszédbe elegyedni. A kérdőívek centruma a család- és háztartástörténet volt, és persze az iskolázottságra, a lakásvi-szonyokra, a megélhetés körülményeire is szerepeltek kérdések. Főként a kérdezőn múlott, hogy egy-egy beszélgetésből mennyi derül ki a családról és a faluról. Hogy a falu minden szögletéről megtudjunk valamit, a falutérkép alapján területileg arányos véletlenszerű mintavétellel jelöltük ki az egyes körzeteket (utcákat), majd ezeket személyenként kiosztottuk. A mintavétellel célunk volt az is, hogy a kérdőívek feldolgozását követően tudományosan értékelhető eredményekhez jussunk.

A hallgatók egyenként 10-10 háztartás „lekérdezését” vállalták, néhányan egyedül, mások párosával járták a falut. Reggeli vagy ebéd után megbeszéltük a napi tapasztalatokat és a következő tennivalókat, de általános és folyamatos volt a tábor résztvevői közt az eszmecsere (fecsegés, kiokosítás, pletykálgatás, stb.).

A kérdőívvezést kétnapos elfoglaltsággént terveztük, ezután kezdődhetett a tematikus munka. A hallgatók kisebbik fele érkezett Kocsra meghatározott kutatási programmal, a többség úgy gondolta, hogy a falu majd „adja” a kutatási témát. Végére a hallgatók és a táborvezetők tervei menet közben átalakultak. Például a kérdőívvezés „ütemezése”. Voltak, akik először csak ismerkedtek, barátokat szereztek a faluban, majd jelentették, hogy ők „bejártott” helyeken töltik ki a kérdőíveket. (Leadás az utolsó nap.) Mások gyorsan teljesítették a „penzumot”, majd témájuk nyomába eredtek. Megint mások hosszasan elüldögéltek egy-egy családnál, és közben formálódott a kutatási terv. Akadtak magányos kutatók, és kialakultak összetartó csoportok is.

Kutatási témák

Milyen kutatási témák adódtak? Ízelítőtől csak néhányat emelek ki. A legnépesebb társaság az oktatással, az iskolával foglalkozott. (Egyik különlegessége a kocsi iskolának, hogy a tantestületben sok a helybeli születésű pedagógus, s problémának látszott, hogy újabban divat a gyerekeket tatai általános iskolába járatni.) Egy nappali tagozaton jogász, levelező szociológus hallgató az önkormányzat működését, belső viszonyait vizsgálta. Egy páros a kocsi civil szervezetekkel ismerkedett. Szintén ketten választották témául az agrárgazdaságot. (A helyi térszikeres részvénytársasággá alakult, de emellett sok a faluban a meglehetősen nagyságú földterületet használó magángazda.) A vallás is szerepelt a kutatási témák között: más foglalkozott a többséget adó (58%) reformátussággal, megint más a katolikus hitélettel. Két szociálpedagógus hallgató a helyi szociális ellátó rendszer működését vizsgálta, egy művelődésszervező diplomás hallgató, aki jelenleg levelező tagozaton jár szociológiára, a falu szabadidős programjaival, könyvtár-ügyével ismerkedett.

A faluházbeli kvartély és az iskolában való étkezés növelte helyi ismertségünket s ezen kívül is megfordultunk, ahol csak lehetett. Egy kisebb csapat vasárnap a református istentiszteleten vett részt, mások a katolikus templomba mentek misére. Testületileg szurkoltunk a kocsi focicsapat rangadóján, ahol a hangosbemondón keresztül köszöntöttek is bennünket. (Sajnos, ennek ellenére a kocsi csapat vesztett.) Külön asztalt rezerváltak számunkra a helyi jótékonybálon, ennek keretében megnézhattuk a helyi néptáncgyűttes színvonalas műsorát.

Búcsú-féle

A tábor utolsó napján a helyi kábeltélevízióban interjú készült a táborvezetővel és két hallgatóval is. A (nem formalizált) búcsúesten szomorúak voltak a hallgatók frissen szerzett fiatal (és kevésbé fiatal) kocsi barátai, s azzal váltak el, hogy jövőre is legyen Kocsra falukutató tábor.

Az utolsó napon Kórosi Gábor monográfus vezetésével újra és együtt bejártuk a falut – az utcákat, a templomokat, a temetőket és híres kocsi „Kocsi Múzeumot”.

A zárómegbeszélésen tanulságként megfogalmazódott, hogy a nyolcnapos tábor nagyjából arra volt elegendő, hogy megszeressük a falut és lakóit. Az összegyűjtött anyag feldolgozása után lehet majd eldönteni, mi az igazán kutatásra érdemes.

A táborzárás óta a pécsiek szemináriumi csoportban foglalkoznak a kocsi anyagok elemzésével. Az egyetemi félév végéig záródolgozatot készítenek. A többiekkel alkalmi a kapcsolat, 2004-re mindegyikük eddigi tudomásainak írásos összefoglalóját ígérte. Néhányan közreműködtek a kérdőívek anyagának gépi rögzítésében. A 184 háztartásban felvett és 583 lakosra vonatkozó adatsorok elemzése még hátravan. Már az alapsorok is mutatják a falu különleges karakterét és lokálpatriotizmusát: a „menne vagy maradna” kérdésre adott válaszokból kiderült, hogy a kocsiak 86 százaléka semmiképpen nem költözne el a faluból. A többség a szülőhelyéhez ragaszkodik, hiszen a mai lakosok háromnegyede a falu szülötte. (A közeli Környén egyharmados ez az arány.) Az ősök élete, példája tiszteletben áll. Rendkívüli élmény volt egy olyan kocsi „paraszt-családfát” látni, amelyen a gyökerek a 18. századig nyúlnak vissza. Kocsra, azt gondolom, ez nem kuriózum, hiszen például ma is a faluban él a 17. században gályarabságra hurcolt református prédikátor, Kocsi Csörgő Bálint leszármazottja.

Köszönet a kocsiaknak a szíves fogadtatásért. Ha megint eljutunk, majd kerékpárral végigzötykölődünk a nyoma-veszett

Mészárosok útján. Vagy ha erőnk engedi, toljuk mi is a kocsit a kocsioló versenyen.

A szakértők részanyagai alapján összefoglalta: Földiák András.

HARGITAI MÁRIA

SZAKKÖNYVTÁR ÉS INFORMÁCIÓS KÖZPONT 2003

A tavalyi év szervezeti egységünk életében nem tartozott a kiemelkedően eredményes évek közé – az Intézet bizonytalan helyzete munkánkra is rányomta bélyegét. A már előre munkatervi pontként tervezett feladatok elhagyása – anyagi okok miatt – természetesen nem tett jót az Információs Központ működésében. Például az év elejére tervezett Szirén integrált könyvtári rendszer beszerzése – melynek alkalmazása az egész könyvtári munka meghatározó eleme lett volna, csak az év vége előtt pár perccel vált valóságossá, annak ellenére, hogy egész évben sürgöttük annak realizálását. Így a hangsúlyt próbáltuk más feladatokra áthelyezni, pl. bizonyos könyvtári rend ésszerűbbé tételére, melynek viszont az állandó helyhiány egyrészt a mozgatórugója, másrészt a gátja. Szükségessé vált ez abból a szempontból is, hogy új külön-gyűjteményeket hoztunk létre /Durkó-gyűjtemény, Roma-gyűjtemény/, melyek közül előbbi a Szakkönyvtár területén, másik az Intézetben belül került elhelyezésre. Feladataink között szerepelt még bizonyos fel nem tárt intézeti anyagok rendezése (pl. régi kutatási gyűjtemény feldolgozása), melyre nem kerülhetett sor szintén az említett anyagi hiányosság miatt sem, bár próbáltunk pályázni is a feladatra (online könyvesbolt + kutatási anyag feldolgozása), de csak a pályázott összeg töredékét sikerült megnyerünk, így egyik részét el kellett hagynunk.

Előre nem tervezett munkává vált, hogy az olvasóteremben parkettázást kellett elvégezni, mivel a parkett beszakadt az épület vízesedése következtében, így nyárra ez a kéthónapos munka vált esedékessé, ami a kölcsönző helyiség kiürítésével majd visszapakolásával járt együtt.

Telekommunikációs feladatok megoldásában – MMHÍR, honlap, intézeti belső hálózat – sem alakul kedvezően a helyzet. A két főből álló részleg (ami a feladatot tekintve nevével szembe nem áll) – eltekintve a könyvtárosok amúgy is természetes információ-gyűjtő tevékenységétől – márciusban egy személyre apadt, s bár a kolléganőt megbízással átmeneti időre továbbalkalmaztuk, az intézeti rendszergazda és egy polgári szolgáltató vitte tovább a feladatot. Ennek ellenére komoly, meghívásos tematika pályázatot kellett készítenünk nyáron, melynek a téje a sokat vitatott MMHÍR-rendszer megújítása volt, s csak az év utolsó munkanapjára derült ki, hogy sikeresen.

A nem tervezett nehézségek (munkaerő-, hely- és pénzhány, felújítási munka) ellenére igyekeztünk építő jellegű feladatokkal fejleszteni részlegünket.

Ezek közül az alábbiakban megemlítenék néhányat, bár nem emeljük ki külön a napi feladatokból adódóakat, mint például természetesen a különböző téma-bibliográfiák készítése – külső és belső munkatársak kérésére (pl. eseményekhez kötődő nevezetes napok, évfordulók egybegyűjtése, református templomok ki-gyűjtése, ismertetése bizonyos tájegységen stb.);

intézeti rendezvényekhez kapcsolódó anyaggyűjtés, a rendezvényben való közreműködés – akár a fizikai, akár annak

szellemi szervezésében való segítségnyújtás. Az ilyen típusú munkák szervezeti részlegünk természetes, napi feladatai közé tartoznak.

Dr. Durkó Mátyás nyugalmazott egyetemi tanár a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának megkeresésére 2002. őszén úgy határozott, hogy munkásságának dokumentumait a Magyar Művelődési Intézetben kívánja elhelyezni. Az anyag 2003. tavaszán az intézet szakkönyvtárában került, s külön-gyűjteményként elhelyezést nyert.

Létrejött az év folyamán a Kisebbségi Osztály roma ügyekkel foglalkozó részlegén a roma gyűjtemény, mely megbeszélésünk értelmében a Szakkönyvtár Külön-gyűjteményét képezi. Kialakításához – az anyag elhelyezésének szempontjai, a gyűjtőkör meghatározásához, a feldolgozás módjainak kidolgozásához – több megbeszélést folytattunk dr. Bódi Zsuzsával, valamint az év vége felé a gyűjtemény kezelésére alkalmazott könyvtáros kolléganővel. Megállapodásunk szerint ez a gyűjtemény is a Szirén integrált könyvtári programmal kerül feldolgozásra.

Az elmúlt év végén sikerült megvásárolnunk az említett Szirén egységes integrált könyvtári program korszerű változatát, melyet telepítési feltételeinek megteremtése (megfelelő géppark), kezelésének betanulása után alkalmazni kívánunk a könyvek, folyóiratok s egyéb könyvtári egységek feldolgozásában, a kölcsönzésében és a nyilvántartásában egyaránt.

Az elmúlt év folyamán kikerült a Honlapra az Új beszerzéseinkből c. menüpont, amely alatt rendszeresen közöljük azoknak a kiadványoknak a jegyzékét, amelyek bekerülnek állományunkba, ezzel is segítve a hozzánk fordulókat tájékozódását.

Létrehoztuk az Intézetünk a sajtó tükrében c. adatbázist honlapunkon, ahol egy helyen megtalálhatóak mindazon cikkek, ismertetők, melyek intézetünkről szólnak, s azon frások is hozzáférhetővé válnak, melyek kollégáink tollából kerülnek ki. Bővítéséről, naprakészségéről folyamatosan gondoskodunk. Szándékaink szerint ezzel Könyvtárunkat és az Intézetet is ismertebbé tesszük.

Egylőre a belső hálózatunkon működtetjük a Sajtófigyelő c. szolgáltatásunkat, amelyben igyekszünk naprakészen tárolni egy adatbázisban a kulturális életre, művelődéspolitikára, s minden, az Intézet feladatkörébe tartozó feladatra vonatkozó cikkgyűjteményünket (1999 óta), amely méltó folytatása az Intézet életében kiemelt helyen kezelt Tájékoztató a közművelődés hazai szakirodalmából c. kiadványnak. Talán nem lenne haszontalan, ha intézeti folyóiratunkba is bekerülhetne esetleg szelek tálva, a bizonyos számokhoz igazodva, bár 2004-